

VII.

Jelentés a múzeumi bizottság működéséről.

A múzeumi bizottság azon elvből indult ki működésénél, hogy a Kárpáti-múzeum nem egyes emberek szeszélyének, nem egy város vagy megye törekvéseinek, hanem egy egész országnak az ügye, sőt minthogy e múzeum gyakorlati céljai mellett a tudományt is szolgálni van hivatva, nem z e t k ő z i j e l l e g e t n y e r. Ezen oknál fogva a nev. biz. a pénzügytést az egész országra, sőt az ország határain túl is terjesztette ki. Már a mult évben minden nevezetesebb hazai fürdőnek küldtünk volt gyűjtőívet, és ezen év folyamában egyesületünk alapító, választmányi és ügyvivő tagjait, valamint a közép- és felsőbb iskolák igazgatóságait is felkértük ügyünk támogatására és ösmerőseik körében a múzeum számára való gyűjtéseknek eszközzésére; eddig 484 aláírási ívet osztottunk szét, melyek közül 36 üresen, és 68 aláírással ellátva érkezett vissza; 379 ív még a gyűjtők kezében van. Azonkívül a magas klérushoz, a pénzüntézetekhez és fontosabb honi iparvállalatokhoz is fordúltunk külön felhívásban, de csekély eredménnyel. A magas arisztokracziánál a szükséges lépések megtételére nagyérdemű elnökünk ö Méltósága vállalkozott.

Az aláírás és egyébkénti adakozás útján eddig 2349 frt gyűlt össze, melyből azonban 405 frt 60 kr. még nincsen befizetve és 253 frt a sorsjáték számára fordítandó. Amidőn itt a nemeslelkű adakozóknak és gyűjtőknek őszinte köszönetünket kifejezzük, nem mulaszthatjuk egyszersmind azon t. cz. uraságokat, kik az aláírási íveket még vissza nem küldték, felkérni, hogy ügyünk érdekében fáradozni és az aláírási íveket minél előbb beküldeni kegyeskednének. Az ily módon eszközölt gyűjtés mellett másnemű gyűjtés is folyt. A mult évi közgyűlés egy 24 hölgyből álló bizottságot választott, melynek tagjai pénzadományok és nyereménytárgyak gyűjtésére kerettek fel. A bizottság tagjainak legnagyobb része igen buzgón járt el tiszteben, de mindamellett szükségesnek bizonyult — különösen tekintettel a sorsjegyek eladására — a bizottság tagjainak számát nagyobbra tenni, mi az április hó 1-én Késmárkon tartott választmányi ülésen meg is történt, midőn a lottóbizottság 80 tagra egészített ki. Ugyanazon ülésen elhatároztattott, hogy a rendezendő sorsjátékhoz 20,000 drb 25 kros sorsjegyet fogunk kibocsátani, melyekre 1000 nyereménytárgy fog esni. A kisorsolás mai napra tüzetett ki; minthogy azonban eddig körülbelől csak 850 nyereménytárgy gyűlt össze és csak 8000 drb sorsjegyért folyt be a pénz, 12,000 drb sorsjegyet pedig, ambár szintén már a közönség kezében van, még nincsen megfizetve, kényszerítve érzi magát a múzeumi bizottság a kisorsolásnak f. é. augusztus 28-án való halasztását a tisztt. közgyűlésnek ajánlani, egyuttal felhatalmazást kér arra nézve, hogy a sorsjáték számára befolyt 253 frttal a még hiányzó nyereményeket bevásárolhassa, különös gondot fordítván a hazai iparterményekre.

A nyereménytárgyak Poprádon a Husz-parkban vannak kiállítva és a kisorsolás ügyét egy Husz Dávid úr elnöklete alatt működő „sorsolási bizottság” vezeti. S itt nem mulaszthatjuk el a t. közgyűlés elé azon indítványt járulni, hogy a nemeslelkű adakozóknak és gyűjtőknek, valamint mindazoknak, kik a sorsjáték rendezését elősegíteni szíveskedtek, jegyzőkönyvileg köszönet szavazzassék.

A múzeumi bizottság működése továbbá még arra is irányult, hogy a Poprád városa, valamint a Husz Dávid úr által a múzeum számára tett ajánlatok jogérvényes okmányok alakjában kerüljenek birtokunkba, és az ezen irányban való törekvésünket teljes siker koronázta. Azonban fel kell említenünk, hogy a múzeum helyére nézve némi változtatás történt. Poprád városa tudvalevőleg két helyet ajánlott fel a múzeum számára; az egyik a Gréniczre vezető út bal, a másik annak jobb oldalán van; mind a két telek Husz Dávid úr birtokát képezi, s nevezett úr ingyen ajánlotta azokat fel a Kárpát-egyesületnek.

A múlt évi közgyűlés a gréniczi úttól jobbra fekvő telket fogadta el a választmány javaslata alapján. Midőn az illető hely későbbben kiméretett és bekerítése is elhatározottat, ezélszerű volta iránt némi kételyek támadtak; ehhez járult, hogy Poprád városának meghatalmazottjai a múzeumi bizottságnak f. é. márczius 18-án tartott gyűlésén oda nyilatkoztak, hogy a város a Kárpáti-múzeum felépítését az ígért 2748 forintnyi járulékkal csak azon esetben hajlandó támogatni, ha az egyesület a gréniczi úttól balra, tehát a városhoz közelebb fekvő telket fogadná el a múzeum helyéül. A múzeumi bizottság és ennek informálása nyomán a választmány is ilyen tényekkel szemben Poprád városának óhaját teljesítendőnek vélte és pedig annál inkább, mivel a város által kívánt hely, szakértők véleménye szerint, még jobban alkalmas a múzeumi épület számára, mint az előbbi, s mivel Husz Dávid úr azt a helyet is ingyen engedi át az egyesületnek és a kilátásba helyezett évi támogatását, valamint az ajándékokmány által biztosított birtokrészt — etablisseméntjének $\frac{1}{10}$ részét — ezen esetben is fentartja. Kérjük a t. közgyűlést, hogy ezen változtatást jóváhagyni szíveskedjék.

A múzeum helyével kapcsolatban azon örömdetes hírt is kell fel-említenünk, hogy a magyar mérnök-és építész-egyesület múlt évi itt-iddőzése alkalmával megígérte, hogy a múzeum számára szükséges tervet ingyen meg fogja nekünk szerezni. Egyesületünk választmánya nem is mulasztotta el a nevezett egyesületnek szíves ajánlataért őszinte köszönetünket kifejezni, és reméljük, hogy nemsokára azon helyzetbe jutunk, hogy a mérnök-és építész-egyesületnek ajánlatát igénybe fogjuk vehetni.

A mostanáig rendelkezésünkre álló összeg az egyesület pénztárnoka által kezelt 600 frttal közel 3000 frt, ehhez számítva Poprád városának ajánlatát 2748 frt értékben, valamint a sorsjátékból eredő körülbelől 2500—3000 frtot, közel 8000 frt birtokában vagyunk. A múzeum jelenlegi helyiségeért bér fejében fizetünk 80 frtot, ezen összeget kamatokra és törlesztésre fordítva, felvehetünk legalább 1300 frtot. Továbbá azt bátorodunk ajánlani, hogy az egyesület 5 éven keresztül 500 forintjával járulna az építési tőkének gyarapítására. Ha ezen indítványunkat a t. közgyűlés elfogadná, nemsokára 12,000 forint állana rendelkezésünkre, és ez majdnem elegendő egy, ha nem is pompás, de minden esetre tisztességes épület felállítására, mely épület egyesületünknek hajlékot és hegysegeink nyers és ipari kincseinek állandó tárházat nyújtana. Különben az egyesületnek t. tagjain múlik, hogy mikor készül el a múzeumi épület és milyen lesz az. Ha például minden tag egy pár éven keresztül évenként csak egy forinttal járulna hozzá ezen nemes cél támogatásához, oly tekintélyes összeg birtokába jutnánk, melylyel minden aggodalom nélkül hozzá lehetne fogni a terv megvalósításához. Azonban az egyesület tagjainak

még másképen is áll módjában ügyünket támogatni. Egy pár buzdító szó nem egyesületi tagokat is áldozathozatalra bírna, hiszen hazai tudományosságunk oltárára áldoznák filléreiket, hazánk reputációja érdekében adóznának. Oszlassák el a múzeumokra vonatkozó téves véleményeket, figyelmeztessék a kétkedőket Temesvár, Tolna stb. példájára, mutassák ki, hogy más nemzetek miként vélekednek a múzeumokról; mondják meg, hogy a praktikus amerikaiak, miként hajtották végre James Smith végrendeletét, mely így szól: „Egész vagyonomat az északamerikai Egyesült-államoknak hagyományozom egy „Smithsonian institution“ nevű alapítványra, mely az ismeretek fejlesztését és az emberek között való elterjedését eszközölje.“ Az amerikaiak a végrendelet szellemének és intencióinak óhajtván megfelelni, Washingtonban egy nagyszerű múzeumot alapítottak. Nem árt tekintélyes szakférfiak és — lapok nyilatkozatára is hivatkozni, mely nyilatkozatok iparkodásunkról a legnagyobb elismeréssel szólnak. Így például az „Österr. Touristenzeitung“ egy helyen azt mondja: „A Poprádon felépítendő ezen múzeum, habár az alpegyesületek tudományos irányának ellenesei az alpinisztikától távol állónak fogják tekinteni, az egyesületi tevékenység oly fényes és maradandó emléke lesz, mely a Kárpát-egyesület nevét messze Magyarország határain túl ismeretessé és tiszteltté fogja tenni.“ Különben számtalan út és mód van, melylyel ügyünknek pártfogókat lehet szerezni; támogasson mindenki erejéhez képest, legyen mindenki buzgó apostola nemes ügyünkek, és a siker el nem maradhat.

Lőcsén, 1882. augusztus 4-én.

A múzeumi bizottság megbízásából:

Dr. Roth Samu,
a bizottság ügyvivője.